

Adattármustra. Művészet

A sorozat egyes számaiban független szakemberek értékelik a magyar nyelvű internet könyvtári szempontból fontos tartalomszolgáltatásait megadott szempontok szerint; ez alkalommal a művészettel kapcsolatos információforrásokat. A bírálókat a használók számára fontos kezelőfelülettel, keresőrendszerrel, tartalommal és metaadatokkal foglalkoznak. Az értékelések egyrészt segítséget nyújtanak a rendszerek minél eredményesebb használatához, másrészt felhívják a fejlesztők és karbantartók figyelmét a szolgáltatás hiányosságaira, a jövőbeli minőségi javítások érdekében.

ArtPortal

Honlap: <http://www.artportal.hu>
E-mail: info@artportal.hu
Fenntartó: Enciklopédia Kiadó
Értékelés dátuma: 2008. április 10.
Értékelő: Drótos László

Általános értékelés

Az *ArtPortal* szolgáltatás (a név *Artportal.hu*, *artPORTAL* és *Artportál* írásmóddal is előfordul az oldalain) saját ismertetője szerint „egy vertikális, kortárs művészeti portál, amely több, évek óta készített adatbázist kapcsol össze. Jelenleg a legteljesebb magyar művészeti adatbázis az interneten”. Bár valóban nagyjából az elmúlt 50-60 évben alkotó magyar képző-, fotó-, és iparművészek adatai és az utóbbi 15-20 év hazai művészeti eseményei és kiadványai jelentik a szolgáltatás fő részét, de vannak itt életrajzok külföldi művészekről is, és a kereshető adatbázisok mellett hírek, cikkek, sőt New York művészeti életét bemutató hangos tudósítások is. Úgyhogy pontosabb, ha az *ArtPortalt* egy olyan portálként definiáljuk, amely alapvetően a modern vizuális művészetekkel foglalkozik, és tartalmaz néhány adattárat is. Ezek közül a legfontosabbak: az *Enciklopédia Kiadó* által gondozott „Kortárs magyar művészeti lexikon”, továbbá az 1994–2005 között rendezett magyarországi kiállítások adattára és az 1990–2004 között megjelent magyar művészeti kiadványok katalógusa, valamint egy több ezer darabos képgyűjtemény. A német nyelvű ismertető szerint a portál 2003 decemberében indult, és ahogy a kezdőlapra levő logó jelzi, az *NKA Iparművészeti és Képzőművészeti Kollégiuma* által is támogatott szolgáltatás 2007-ben különdíjat nyert az „Év Honlapja” pályá-

zaton. A mára már elég nagyra növekedett adat-, hír-, kép- és linkhalmazok között az eligazodást egy jól áttekinthető menürendszer és honlap-térkép, egy általános kereső és néhány, az egyes adattárakra specializált részletesebb keresőülapp segíti.

A tesztelés során talált három komolyabb hiányosság a következő:

1. A portál egyik legfontosabb része, a művészek keresője „kihívásokkal küzd” (pl. az életrajzok szövegében keresve, bármilyen beírt kérdésre a teljes névsort adja találatként), ráadásul a felhasználó semmilyen segítséget nem talál ennek a keresőnek a használatához.
2. A művészek, művészettörténészek és műgyűjtők adattára számos, ma is élő ember adatait tartalmazza (és még többen hiányoznak belőle), de ők semmilyen tájékoztatást, biztatást vagy regisztrációs lehetőséget nem kapnak arra, hogy a saját szócikkük javításához, bővítéséhez vagy megírásához hozzájáruljanak.
3. A kortárs magyar művészek és művészeti élet nemzetközi megmutatása egy ilyen tematikus portál fontos feladata, és bár az *ArtPortal* kezdőlapján három idegen nyelvet is beállíthatunk, de így csak a művészekről írt szócikkek fordításaihoz férünk hozzá, azokból is elég kevéshez (jelenleg 159 angol szócikk van, 222 spanyol, és mindössze 23 német). Fontos volna a főmenüt, néhány aloldalt (pl. a keresőt) és a főbb híreket legalább angolul is olvashatóvá tenni.

Összefoglalva: A www.artportal.hu címen az egyik legfontosabb hazai modern művészeti honlap üzemel, amelyben szerencsésen találkozunk az Enciklopédia Kiadó évtizedek alatt felhalmozott adatgyűjteménye és a portálokra jellemző friss híryanag, valamint egy nyomtatott, ill. internetes

forrásgyűjtemény, s a szövegben itt-ott elhelyezett keresőlinkek segítségével ezek a részek valamennyire össze is vannak kapcsolva, átjárhatók – de emellett önállóan is kereshetők, böngészhetők. Ám ahhoz, hogy egy valóban jó, nemzetközi mércével mérve is színvonalas szolgáltatás legyen az ArtPortal, mindkét területen erősítenie kellene: az adattárak keresőin javítani kell, a portált pedig interaktívabbá („webkettessé”) és angolul is teljes értékűvé lehetne tenni. Fontos volna az is, hogy szabványos metaadatokon keresztül a művészek szócikkei más keresőkből, adatbázisokból is megtalálhatók legyenek, hiszen – a könyvek országos vagy világméretű katalógusaihoz hasonlóan – az életrajzi adatbázisoknál is egyre sürgetőbb feladat és felhasználói igény a közös kereshetőség.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A portál ismertetőjében a megszokott „A portál megtekintéséhez Internet Explorer böngészőt és 1024x768-as felbontást ajánlunk.” javaslat van, pedig a www.artportal.hu gond nélkül használható Firefox, Opera, vagy akár Maxthon böngészővel is (sőt még a karakteres lynx programmal is el lehet benne boldogulni, de az akadálymentes ajánlásoktól messze van azért), és valójában 800 pont széles képernyőre tervezték, ezen belül

is egy 500 pontos hasáiban van a tényleges tartalom. Ez a keskeny hasáb azután azt eredményezni, hogy a hosszabb életrajzoknál vagy cikkeknel sokat kell görgetni; jó lett volna megoldani, hogy a nagyobb képernyővel rendelkezők jobban kihasználhassák a felületet. Ráadásul az amúgy üdvözlendő nyomtatási nézetben is megmarad ez a rövid sortördelés, ami így papírpazarló. Ha 800x600-nál nagyobb felbontásban nézzük az ArtPortal honlapját, akkor a bal felső sarokban egy hiányzó kép (<http://ceres1.iocom.hu/pic.gif>) piros keresztje is megjelenik (akárcsak a nyomtatási nézetnél, ahol ráadásul még egy javascript hibát is jelez az Explorer minden alkalommal).

- A látványterv visszafogott, nem túl „artistikus”, amire pedig az ilyen témájú honlapok tervezői hajlamosak (1. ábra). A többnyire egyszínű, sima háttereken néhány szép betűvel írt felirat, csinosan megrajzolt gomb és elegáns vonal jelenti az összes díszítőelemet. Még az is jó ötlet, hogy a portál egyes főbb részei más-más háttérszínt kaptak, de az Egyéb rovat narancssárga színe eléggé elüt a kék fejléctől, és a legfontosabb részek, a Lexikon és a Kereső oldalai olyan középsötét háttérrel kaptak, amitől sem a fekete vagy kék fejlécek, sem a – ráadásul nem is nagyítható – fehér főszövegrészek nem ütnek el eléggé.

1. ábra Az ArtPortal kezdőlapjának felső része

- A navigáció alapvetően jó, többféle módon is eljuthatunk ugyanarra az oldalra, és vannak rövidített utak is. Mivel – néhány angolra, spanyolra és németre lefordított szócikken kívül – nincs idegen nyelvű felület, ezért a magyar nyelvben kevésbé járatosoknak jó lett volna vagy kétnyelvű feliratokat vagy angol nyelvű lebegő sűgőt tenni a navigációs gombokra, hiszen akár az adatok, akár a képek még azoknak is érdekesebbek lehetnek, akik a magyar cikkek szövegét nem értik. Ezt sajnos csak töredékesen sikerült megoldania az oldal tervezőjének: a jobb oldalon állandóan látható gombok felirata vegyesen magyar és angol (VISSZA, HOME, PRINT, TÉRKÉP), ami a legrosszabb megoldás, és csak néhol vannak lebegő sűgők, azok között pedig még ritkább, hogy angolul is odaírták a gomb funkcióját zárójelben.
- A hét pontból álló főmenü egy javascript programrész, ami az almenüpontokat szintén egy „lebegő” réteggént jeleníti meg, amikor az egérkurzor elhalad felette. Ez divatos és elegáns megoldás, de igazából ritkán sikerül jól megvalósítani. Ennél a honlapnál, ha gyorsan mozog az egér, akkor ezt nem követi a program, így előfordul, hogy nem az a főmenüpont van aláhúzva és nem az az almenü látszik, amin végül az egérmutató megáll, így hiába is próbálunk kattintani – arrébb kell állni majd újra visszamenni a kívánt menüpontra fölé. Szerencsére a lebegő almenü tartalma a képernyő bal szélén, sőt a közepén is megjelenik, ha valamelyik főmenüpontra kattintunk (továbbá a honlaptérkép is mindenhol elérhető), így van bőven alternatívánk a navigációhoz. Az már kevésbé szerencsés, hogy a belső hivatkozások egy része rossz vagy önmagára mutat: például a fontos www.artportal.hu/lexikon/ oldalon a FOGALMI SZÓCIKKEK vagy a MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZEK ugrópont nem visz sehová.
- Egyéb hibákat is lehet találni a felhasználói felületen némi keresgélés után, például mindjárt a Lexikon almenüjében a rövid „o”-val írt *Fogalmi szócikkek*, vagy a szintén fontos Információ oldal első sorában hibásan írt *kortás* szó. A rövid angol ismertetőbe is becsúsztott gépelési hiba: *Pease send*, és vannak HTML kódolási bajok is, például a kiáltványa miatt éppen most aktuálisá vált *Nagy Kriszta* szócikkében a többször is előforduló hibás `<[SMALL>` címke. A szokásos ékezetprobléma is megjelenik néhol a két speciális magyar betűvel kapcsolatban: a Képkereső oldal Technika menüjében első látásra meglepő a *hidegtu* és a *ko*, amíg rá nem jövünk, hogy itt bizony elveszték az ékezetek. Egyes találati listákban UTF-8 kódproblémák tűnnek fel, például SZÁSZ György (*fiatal mÁ»vÁ©sz*). Az pedig talán programhiba lehet, hogy a Művészeti irányzatok oldalon a *+Műhely Csoport* az A és B betű közé került az abc-ben, és nem a Z után levő egyéb kategóriába, ahol a nem betűvel kezdődő csoportnevek vannak.
- Sok segítséget nem kap az ArtPortal látogatója – a projekt történetéről, jelenlegi állásáról, terveiről szinte semmi információ nincs. Érdekes módon még leginkább a német nyelvű ismertetőben van a legtöbb konkrétum, bár valószínűleg már azok is elavultak némileg. Használati utasítás csak az egymezőző általános keresőhöz van (de az is utólag kerülhetett bele, mert annyira elűt az ezt előhívó ? ikon külalakja a többi gombtól), a sokkal fontosabb és nehezebben kitapasztalható részletes úrlapokhoz semmiféle segítség nem tartozik, így csak tippelgetni lehet, hogy például hogyan kell a dátumot beírni, lehet-e valahogy művésznévre (álnévre) keresni, vagy hogy mit lehet írni a Definíció mezőbe?
- A kapcsolattartásra a kezdőlapon levő üdvözlő mondat után megadott info@artportal.hu cím szolgál, ám rosszul tették rá a *mailto:* hivatkozást, így ha valaki rákattint, a levelezője nem címezi meg az üzenetet. További címek a nem túl beszédes Egyéb menüpontra mögött vannak, de itt az Információk alatt már egy másik postafiókot (enciklopedia@nexta.hu) javasolnak az észrevételek küldésére. Ennél több kapcsolati cím és részletes stáblistát az Impresszum almenüre kattintva találunk. Van továbbá egy havi 1000 forintért előfizethető hírlevél, de hogy miért éri meg a megrendelése a portálon amúgy ingyenesen olvasható hírek iránt érdeklődőknek, az nem derül ki. (Modernebb és népszerűbb lenne inkább egy RSS hírcsatornát beépíteni a honlapba.) Ugyancsak az Egyéb menübe került a jogokról szóló tájékoztató, eszerint az Enciklopédia Kiadó minden jogot fenntart, ami azért furcsa, mert a kezdőlapon meg ott van a Creative Commons „néhány jog fenntartva” (by-nc-nd) logója.
- Hogy mekkora a portál látogatottsága, és azon belül is az egyes szekciók (hírek, adattárak, linkgyűjtemények stb.) forgalma, arról nem sikerült adatot találni, pedig a Google Analytics mérőkódja benne van az oldalak forrásában, és gondolom a portálon hirdető (meg a konkurens honlapok üzemeltetői is) kíváncsiak lennének rá, de az egyszerű felhasználó számára is érdekes, hogy mennyire forgalmas egy webhely, mert nagyobb bizalma van a népszerűbb szolgáltatásokban.

Kereső funkciók, találatok

- A portál több, kisebb-nagyobb adattárat tartalmaz, ezek egy része csak böngészhető (némi csak betűrendben), más részükhöz van saját kereső, és van egy általános kereső is, amely a sűgőja szerint a portál teljes tartalmában keres. A böngészés a magyar művészek esetében oldalanként mindössze 25 tételt tartalmazó listákkal történik, maguk a lapozógombok pedig csak ötösével lapozhatók. Bár a tervező hét intervallumra osztotta az abc-t, de így is 46 képernyőből áll a H-K betűk közötti rész, úgyhogy vagy türelmesnek, vagy szerencsésnek kell lennünk, hogy megtaláljuk a megfelelő nevet, és – ha bővítik még ezt az adatbázist – ezek a listák csak egyre hosszabbak lesznek. A személyneveknél látszik némi törekvés az egységesítésre (kivéve a német nyelvű szócikkek listáját, mert ott összevissza írták őket), de a névlistában nincsenek benne a művésznevek (pl. *Tereskova*) és az eredeti nevek (pl. *Tóth Imre => Amerigo Tot*), pedig egy ilyen utalórendszer egy profi lexikonkiadótól elvárható lenne. Érdekes az is, hogy a képeknél nem mindig használtak egységesített névalakokat, ezért lehet, hogy az *ef ZÁMBÓ István* és a *ZÁMBÓ István, ef* névhez eltérő képek tartoznak. A név mellett megjelenik a születési és – ahol van – a halálozási dátum, továbbá néha a művészeti ág is. Ezek hasznos adatok a böngészés során, csak itt is figyelni kellene az egységesítésre, hogy ne kerüljenek a listába ilyenek: *JENEY Lajos (1894-1981) grafikus (1894-1981)* vagy *JÓZSA NEMES Irén (októ-)*. További szépséghibája a névlistának, hogy nem igazán a magyar abc sorrendjét követi: pl. az *ő* és *ó* betűk az *o*-val egy szintre rendeződnek, a *Zs* után jönnek a *Zu* kezdetű nevek stb., de valószínűleg a számítógépes adatbázisokat használók már beletörődtek abba, hogy a magyar nyelv szabályai szerint való rendezés a tudomány mai állása szerint megoldhatatlan.
- Sajnos nincs külön keresője az olyan fontos portálrészeknek, mint a pályázatok, a hírek, vagy a folyóiratcikkek, úgyhogy ezeknél marad vagy a böngészgetés vagy az általános kereső többnyire nagyon vegyes találati listájának átbogarászása. Utóbbi működéséhez egyébként némi segítséget kap a felhasználó a keresősor után levő ? ikonra kattintva. A valamiért csak nyomtatási nézetben megjelenő sűgőből annyi derül ki, hogy a kereső érzéketlen az ékezetekre és jobbról automatikusan csonkolja a szavakat, továbbá ha több szót írunk be, akkor ezeket egyetlen kifejezésnek tekinti. Ebből sejthető, hogy ha csak egyetlen szót írunk be, akkor rengeteg érdekte-

len találat is megjelenik (amit az ékezetellen és csonkolt keresés tovább súlyosbít az olyan egyszerű szavaknál, mint pl. a *kő*), ha pedig többet próbálunk, akkor valószínűleg nem lesz találat, hacsak el nem találtuk a pontos kifejezést. Ennél a Google ingyenesen beépíthető keresője is jóval többet tud, érdemes volna alternatívaként azt is felkínálni a portál használoinak. Az ArtPortal saját teljes szövegű keresőjének mindössze két előnye van: az egyik, hogy úgy tűnik, hogy naponta frissíti az indexét, mert már az előző napi híreket is megtalálta; a másik, hogy csoportosítja a találatokat a portál egyes részei szerint, és minden kategóriából egyszerre csak hármat listáz ki, a többi a „további találatok...” feliratra kattintva nézhető meg. Jó és más portáloknak is ajánlható megoldás, hogy a szócikkekben és a hírekben egyes neveken, kifejezéseken keresőlinkek vannak, így ezekre kattintva lefut a keresés a teljes portálon. Kár, hogy ezt nem alkalmazzák gyakrabban és következetesen az ArtPortal szerkesztői, mert például a www.artportal.hu/lexikon/muveszeti_iranyzatok/a_e_bizottsag szócikkben egyetlen ilyen sincs, pedig a *Bizottság Együttes* művésztagjainak életrajza benne van a lexikonban, és sok más helyen is említik még őket.

- A magyar művészek részletes keresője 14-féle mezőből áll (*2. ábra*), mindenféle segítség nélkül. Sajnos úgy tűnik, hogy ez sem sokkal okosabb, mint az általános kereső, itt is ugyanazok a szabályok érvényesek, csak itt mezőkre korlátozhatjuk a keresést, és több feltételt is összekapcsolhatunk AND művelettel. De mivel némelyik mező elég „tág”, ezért igazán pontos kereséseket itt sem tudunk végezni, nem tudjuk például megtalálni azokat a művészeket, akik ivó-, dísz- vagy egyéb köztéri kutakat készítettek, mert egy mezőbe csak egy keresőkérdés írható, továbbá balról nem lehet csonkolni, és az automatikusan ékezet nélküli és jobbról csonkolt keresés miatt a *kút* szót beírva egy sor olyan szobrász jelenik meg, akinek egy *kutatóintézet* udvarán áll valamilyen műve. A dátummezők viszont kicsit másként működnek. Időintervallum szerinti keresés sajnos nincs (pedig egy életrajzi adatbázisnál elvárható lenne), de évtizedre azért tudunk szűkíteni: ha például az ötvenes években született építészekre vagyunk kíváncsiak, akkor az *195** kérdést kell beírunk, mert az automatikus csonkolás itt nem érvényesül, a *195* keresőkérdésre nincs találat. Indexek, lenyitható listák nem segítik a rendszer használoját (a Díjak mező kivételével). Pedig például a rejtélyes nevű *Definíció* sor esetében is hasznos lenne egy lista, mivel ez az adatmező azt tartalmazza, hogy milyen mű-

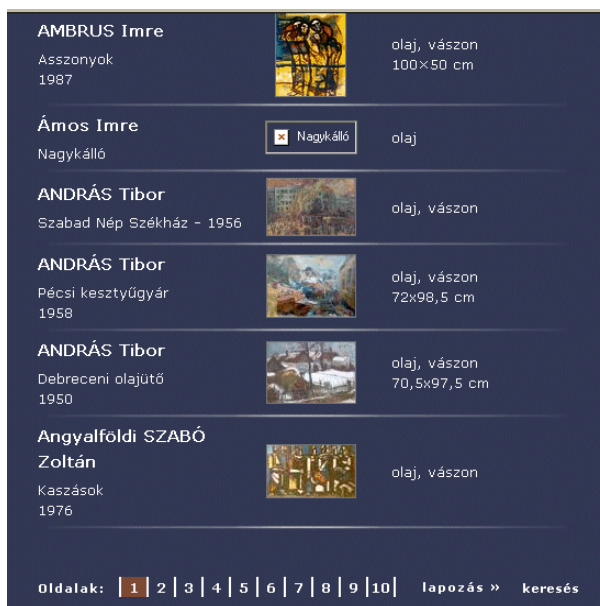
vészeti ágban dolgozik az illető, és lista hiányában sehogy sem lehetünk biztosak abban, hogy például a kézenfekvő *építész* és *belsőépítész* kategórián kívül nincs-e még más hasonló foglalkozás is az adatbázisban. Az egyik legérdekesebb mező: az Életpálya szövegében pedig egyszerűen nem lehet keresni, bármilyen kérdésre a teljes névsort adja vissza találatként, ami súlyos hiba egy ilyen komoly adattárnál. A kereső működésén kívül homályban hagyták a fejlesztők azt is, hogy mire terjed ki ez a keresés? A tesztek alapján úgy tűnik, hogy a részletes űrlappal a *Kortárs magyar művészeti lexikonban* szereplőkön kívül az utólag készített életrajzok (fiatal művészek és külföldi művészek) is kereshetők, de ugyanakkor érdekes módon az egyszerű, egymezős művészkeresőből – amely a Keresés menüpont helyett a Lexikon menüből érhető csak el – a fiatal művészek kimaradtak. Az adattárban szereplő egyéb személyek: művészettörténészek és műgyűjtők szócikkei pedig csak böngészhetők.

2. ábra A művészek keresőjének részletes űrlapja

- Van viszont még egy-egy részletesebb keresőűrlap a képekhez és a kiállításokhoz, ezek a művészkeresőhöz hasonlóan működnek. Előbbinél a kép címére, a művész nevére, a mű lelőhelyére (ez az adatmező csak ritkán van kitöltve), valamint az alkalmazott technikára kereshetünk, amit egy lenyíló listából választhatunk, de itt megint programhiba van, mert a két szóból álló kifejezésekre (pl. *számítógépes grafika*) nem ad találatot a rendszer, pedig vannak ilyen képek az adatbázisban. A mű készítésének évszáma sze-

rint nem lehet keresni, holott ez fontos szempont, és elég sok tételnél rendelkezésre álló adat. A kiállítások űrlapján a kiállítás neve, kezdete és vége, helye és a művész neve szerint lehet keresni. Itt sincs semmilyen segítség, lenyitható menü (pedig pl. a kiállítóhelyek pontos nevét nem könnyű fejből eltalálni), nincs időintervallum szerinti szűkítési lehetőség, és itt még a művészéletrajzoknál használt trükk sem segít: a 199* vagy 199 kérdésre nem a kilencvenes években rendezett kiállítások listája jön, hanem azoké, amelyeknél nincs megadva a kezdési dátum.

- Kellemetlen tulajdonsága az ArtPortal keresőinek, hogy visszalépéskor mindig törlődnek az űrlapba beírt adatok, és a találati listát is mindig frissítenünk kell, ha visszatérünk rá. Célszerű lenne lehetőséget adni arra, hogy a találatok új ablakban jelenjenek meg. A találatok egyébként gyorsan jönnek még a teljes portált átnéző általános keresőben is. A részletes keresők esetében a böngészésnél is használt, 25 tételként lapozható listák jelennek meg (3. ábra). Hogy hány találatunk van, azt a rendszer sehol nem jelzi, és még a lapozógombok számából sem becsülhetjük meg, ha 250-nél több, mert egyszerre csak 10 gomb látszik (ezek ráadásul összefolynak, ha 100 fölé megyünk a találati oldalaknál). A teljes lista egyszerre nem menthető el és nem nyomtatható ki. A keresőkérdés csak az egymezős, egyszerű keresőknél íródik ki a találatok fölé; ha részletes űrlapot használunk, akkor nem derül ki a találati listából, hogy milyen kérdés eredményeként állt elő.

3. ábra A képkereső találati listájának eleje, egy hiányzó képpel

Tartalom, minőség

- Az ArtPortal sokféle tartalmat szolgáltat. Legértékesebb részét az 1991–2001 között megjelent háromkötetes „Kortárs magyar művészeti lexikon” digitális anyaga adja. Ez ugyan a *Kempelen Farkas Digitális Tankönyvtárban* is elérhető, de ott gyakorlatilag használhatatlan, mert egyetlen lapon van a kb. 5500 szócikk listája, amitől a legtöbb böngésző lefagy. Az ArtPortalon levő verzió amellett, hogy kényelmesebben böngészhető és kereshető is, naprakészebb is, mert úgy tűnik, hogy karbantartják a szócikkeket: a tesztelés időpontjában például már benne volt a három nappal korábban elhunyt *Tornay Endre András* szobrász halálozási dátuma a róla szóló szócikkben. A lexikon pontos tartalmáról, méretéről és időbeli kiterjedéséről, valamint az adatok frissítéséről, esetleges bővítéséről sajnos semmilyen tájékoztatást nem kap az adattár használója, így eléggé furcsállhatja, hogy például az 1861–1949 között élt *Kosztka József* miért kortárs művész. Az életrajzok (4. ábra) mellett mintegy 150 művészeti fogalom, irányzat, stílus szócikkét is megtaláljuk itt. Mindezek szakmai színvonalát a portált fenntartó Enciklopédia Kiadó múltja garantálja. A lexikon eredeti anyagán túl a www.artportal.hu további életrajzokat is tartalmaz: kb. 150 külföldi alkotóról, valamint 127 fiatal magyar művészről vannak még szócikkek, de hogy ezek kiválasztása mi alapján történik (pl. ki számít fiatalnak?), arról nincs információ, mint ahogy arról sem, hogy milyen válogatási szempontok alapján fordítanak le egyes életrajzokat idegen nyelvre is. Ezek a pótlólag hozzáadott tételek már kevesebb gondossággal készülnek, a fiataloknál például van, hogy csupán a művész honlapjának címét vagy egyetlen képet tartalmaznak, ami azért édeskevés egy lexikon-szócikkhez.
- A lexikonon kívül, illetve részben az életrajzi szócikkkel is összekapcsolva egy, az ismertető szerint 10 ezer darabos képgyűjtemény is található a portálon, de nekem csak 5400-at sikerült elővarázsolnom úgy, hogy egy * karaktert írtam a képek egyszerű keresőjébe. Ráadásul ezek közül sem jelenik meg mindegyik (pl. ha *Ámos Imre* nevére keresünk), vagy csak a kis bélyegkép nézhető meg (pl. az *utazók sorozat* kérdésre). Úgy tűnik, hogy az általános, vagyis az egymező egyszerű kereső az időközben törölt tételeket is megtalálja, amelyek a részletes úrlappal nem hívhatók elő. A képek elég kicsik (kb. 250-440 képpont szélesek), úgyhogy művészi élményt nem adnak, de kedvet csinálhatnak egy-egy művész alkotásainak megismeréséhez.

Van rajtuk egy *artPORTAL* felirat, szerencsére nem zavaró helyen, hanem a kép alatti fekete keretben.

művészek

BAKY Péter
festő, grafikus
(Budapest, 1950. november 29. –)

1973-78: Magyar Képzőművészeti Főiskola, mesterei Barcsay Jenő, Klimó Károly, Domanovszky Endre, Veress S. László. 1979: Fiatal Képzőművészek Stúdiója ösztöndíja; 1985: Szekszárd város ösztöndíja. Pályáját az ÁFOR reklámgrafikusaként kezdte, majd 1978-81 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola fotóműhelyét vezette. 1986-tól a szekszárdi Illyés Gyula Tanárképző Főiskola művésztanára. Főként táblaképfestéssel foglalkozik, művei egy befelé forduló egyéniség meditatív megnyilatkozásai. Eszközei szikárak és halkak, ugyanakkor nagy technikai tudásról tanúskodnak.

Mesterei: Barcsay Jenő, Klimó Károly, Domanovszky Endre, Veress S. László.

Egyéni kiállítások
1978 • Stúdió Galéria, Budapest
1980 • Duna Galéria, Budapest
1981 • Ifjúsági Ház, Szeged
1983 • Szekszárd • Tamási
1984 • Kölesd • Lomża (PL)
1985 • Siófok
1986 • Szinyei Terem, Szekszárd
1987 • Dombóvár • Posthoff Galerie, Nienburg (D)
1989 • Balassagyarmat
1990 • Szekszárd. Külföldön a Szovjetunióban, Lengyelországban, Németországban, valamint az USA-ban állított ki.

Köztéri művei
pannó (1985, Szekszárd, OTP-székház).

Irodalom
FEKETE T.: ~ (kat., 1986).
(Tasnádi András)

A mesélő

Lányok I.

Zsuzsanna és a vének

4. ábra **Egy művész szócikke a lexikonból**

- A portál értékes része még az 1994 óta megnyílt, illetve a közeljövőben várható fontosabb hazai kiállítások adattára, amely a tájékoztatója szerint több mint 10 000 tételt tartalmaz. Hogy egy-egy kiállításról mennyi információ van, az nagyon változó. A régebbiek esetében többnyire csak az alapadatok, de az újabbaknál gyakran részletes ismertető is olvashatók, megnézhető a kiállító névsora, és esetleg egy-két kép is van, továbbá hivatkozás a kiállítás vagy az annak helyet adó intézmény honlapjára. Bár ez az adattár kellően nagy és naprakész, mégsem valószínű, hogy sokan választanának innen hétfégi kulturális

programot, amikor az olyan oldalak, mint például a port.hu/kiallitas, sokkal vonzóbb és könnyebben kereshető felületet kínálnak.

- Valószínűleg a Linkek menüpont alatti, 13 kategóriába osztott URL gyűjtemény sem versenytársa mondjuk a *Startlap* hasonló, de tömörebb és jobban elrendezett tematikus oldalainak, különösen hogy például a Könyvkereskedelem kategóriában egyetlen cím sincs, az egyik legnagyobb hazai képzőművészeti honlap, a „Képzőművészet Magyarországon” pedig a Képeslap küldők rovatban található csak meg, de ott is a korábbi, már régóta nem működő URL címével. A Linkek mellett az Intézmények menüpont alatt is találunk külső hivatkozásokat galériák, múzeumok és művészeti szervezetek honlapjaira, de itt már egyéb adatok, sőt néhol egészen részletes ismertető is vannak, úgyhogy a portálnak ez a része mindenképpen érdekesebb és értékeesebb. Kár, hogy akárcsak a lexikon-szócikkekénél, itt sincs egy dátum, ami jelezné, hogy az adatok mikor frissültek utoljára, ami fontos támpont lenne ahhoz, hogy például egy telefonszám vagy a vezető neve vajon helyes lehet-e még.
- Könyvtári szempontból az ArtPortal legérdekesebb része a Források menüpont alatt található folyóirat- és cikkgyűjtemény, valamint az 1990–2004 között megjelent magyar művészeti kiadványok katalógusa. Előbbi sajnos némi csalódást okoz, mert az ArtPortalon megjelent írásokon kívül csak két kiadvány: az *Új Művészet* 2004–2007. március és a *Műértő* 2002–2008. április közötti számaikat találjuk itt, pontosabban ezek tartalomjegyzékeit vagy egyes válogatott cikkeit (illusztrációk nélkül). Ha legalább a tartalomjegyzék fent lenne minden számnál, és lenne hozzájuk egy kereső, az már hasznos szolgáltatás volna, de így legfeljebb csak kedvcsinálónak jók ezek a töredékes számok, viszont erre a célra ennek a két kiadványnak az impresszumát és rövid ismertetését is illene mellékelni. Az *Új Művészet* és a *Műértő* mellett egy 34 tételes listát találunk még ezen az oldalon az „Online archívummal rendelkező folyóiratok” felirat alatt, ám ha rákattintunk valamelyikre, akkor sokszor csak egy értelmetlen „Sajnos adatbázisunkban ettől a folyóirattól nem található egy cikk sem” üzenet jelenik meg, olyankor is, amikor a folyóiratnak valóban van online archívuma, mint például a *Lakáskultúra* esetében. A listából hiányoznak olyan ismert online művészeti lapok, mint amilyen a www.erdelyimuveszet.ro vagy a www.sztaki.hu/providers/nightwatch/. A könyvkatalógus viszont valóban terjedelmes, és valószínűleg az 1990–2004. decemberi időszakra vonatkozó-

an teljes is, mert a *Magyar Nemzeti Bibliográfia* és a *Szépítőművészeti Múzeum Könyvtárának* katalógusa alapján állította össze a szerkesztője. Van hozzá egy egyszerű, egysoros kereső is, valamint többféle szempont szerint is böngészhető. Kár, hogy a listák méretét itt még kisebbre, mindössze hat tételre korlátozta a webmester, így a bibliográfia használója az ideje nagy részét a lapozással kénytelen eltölteni.

Metaadatok, bibliográfiai információk

- A portál honlapjának fejlécében néhány magyar és angol kulcsszó próbálja segíteni az indexelő robotokat. Érdekes volna a <title> sort is kiegészíteni úgy, hogy kiderüljön belőle, hogy egy magyar művészeti site-ról van szó, mert a keresőgépek találati listáiban megjelenő *ArtPortal* cím nem elég informatív. És érdemes lenne egy teljes Dublin Core metaadat-leírást elhelyezni a kezdőlap forrásában. Ugyancsak el kellene látni ilyen géppel olvasható metaadatokkal a lexikon-szócikket, a képeket, és a nagyon érdekes „audio kalauzokat”, hogy ezekre más adatbázisokból is rábukkanhassanak az érdeklődők, akár olyanok is, akik sosem jártak még az ArtPortalon.
- A lexikon eredeti szócikkeinek végén zárójelben látható az író neve, de jó lenne itt a lexikon címét, kiadóját és az adott szócikk utolsó módosításának dátumát is feltüntetni, részben azért, hogy korrekt módon lehessen hivatkozni rá, részben hogy a lementett vagy kinyomtatott szócikket később is be lehessen azonosítani. Az utólagosan hozzátett életrajzoknál pedig sokszor még a szócikk írójának neve is hiányzik, vagy csak a fordító van feltüntetve, vagy csak az Enciklopédia Kiadó neve, vagy még az sem. Egyéves forrásadatok kellenének ezeknél is, és egyértelművé kellene tenni, hogy mely szócikkek tekinthetők a „hivatalosoknak”, és melyek azok, amelyek még csak töredékek vagy máshonnan átvett anyagok.
- A képanyag leíró adatai még vegyesebb állapotot mutatnak: van ahol csak a művész és a mű címe látható (de néha még az sem, ilyenkor a cím helyett egy *aaa1* vagy *aaa2* felirat íródik ki), szerencsésebb esetben viszont az évszám, a méret, a technika és a leőhely is megjelenik a kép mellett, sőt néhol még angol fordítások is vannak zárójelben. A képkereső oldalán illene felhívni az adatok „hézagosságára” a figyelmet, mert nagyban befolyásolják a keresési eredményeket, de még jobb volna legalább a mű beazonosításához szükséges minimális adatokat (művész, cím, évszám) minden képhez hozzátenni. Ehhez – és persze a szócikkek adatainak pontosításához, bővítéséhez is – lehetne kérni a portál látogatóinak segítségét.

SOMMA

Honlap: <http://siva.sk-szeged.hu/html/somma/>
E-mail: library@sk-szeged.hu (?)
Fenntartó: Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár
Értékelés dátuma: 2008. április 9.
Értékelő: Körös Kata

Általános értékelés

A SOMMA-t a szegedi *Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár* az állományában lévő időszak kiadványokból építi. Az adatbázis az 1990 óta megjelent film-, színház-, zene- és képzőművészet témaköreibe tartozó cikkek közül válogat.

- A SOMMA lényegében egy analitikus jellegű válogatott bibliográfiai adatbázis. Mivel közgyűjteményi keretek között építik, az adatbázissal szemben több olyan követelmény fogalmazható meg, aminek – úgy vélem – sokkal hangsúlyosabb szerepet kellene kapnia a fejlesztésben.
- Az adatbázist és használatát bemutató szövegek hiánya megnehezíti az adatbázis használatát.
- Közgyűjteményi adatbázisok esetében véleményem szerint egy akadálymentes felület kialakítása elengedhetetlen. Nemzetközi nyelvű felülettel pedig még több látogató számára elérhetővé tehetnék az adatbázist.
- Többféle keresőt beépítve sokkal könnyebb lenne eligazodni a rekordok között. Akár a meglévő listák kiemelésével létre lehetne hozni egy böngészési lehetőséget. A hierarchikus felépítésű tárgyszórendszer így valóban tudna érvényesülni.
- A tartalmi leíró mezők finomítása elérhető lenne interaktív módon a felhasználók bevonásával, ha például az egyes rekordokhoz – természetesen moderált módon –, észrevételeket lehetne fűzni.
- Minden bizonnyal növelné az adattár népszerűségét, ha a felhasználók maguk is ajánlhatnának cikkeket az adatbázisba, vagy egyenesen maguk is bővíthetnék az adatbázist tételekkel.
- A metaadatok szabványosítása után együttműködésre látok lehetőséget más intézményekkel, például művészek életrajzi adattárait építő szolgáltatókkal, vagy a *Humántudományi Tanulmányok és Cikkek* fejlesztőivel.

Mindezeket figyelembe véve, úgy vélem, a SOMMA ígéretes, de további meggondolt fejlesztésre váró projekt, amely idővel tudományos célokra is jól használhatóvá válhat.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A könyvtár központi oldalát a közelmúltban alakították át. Az új főoldal ránézésre professzionális és elegáns, viszont szinte használhatatlanná teszi az aloldal betöltésének lassúsága. A fejlesztés az adatbázist annyiban érintette, hogy mára a menüsor *Online adatbázisok* pontjából közvetlenül elérhető a keresőfelület.
- Sem a központi oldalon, sem az adatbázis oldalán nem találunk kielégítő tájékoztatást a projektről vagy a könyvtárban folyó hasonló munkákról. Pedig a főoldalról elérhető még egy *Drámák a folyóiratokban* (SODFA) és egy *Szegedi Plakát Adatbázis* (SOPA); egy korábbi felületen pedig (siva.sk-szeged.hu/html) az állományban lévő képzőművészeti albumok analitikusan feltárt katalógusát (SOKAAN) is megtaláljuk.
- Az adatbázis keresőfelületén három mondatban tájékoztatnak a tartalomról, de a kereséshez az oldal alján szereplő mondaton kívül nem kapunk segítséget.
- A könyvtár központi oldalára a *Vissza* gomb segítségével juthatunk. Az adatbázis saját felületén a könyvtár teljes neve nem szerepel, csak a hajdani támogató minisztérium logóját találjuk a lap alján. Ezen a felületen nincs lehetőségünk felvenni a kapcsolatot a rendszer fejlesztőivel, csak a központi oldalon az *Elérhetőségek* alatt küldhetünk üzenetet a könyvtárnak, de az e-mail cím megtekintésére nincs módunk, mivel az oldal tiltja a jobb egérgomb használatát.

Kereső funkciók, találatok

- Az adatbázishoz egy viszonylag egyszerű, összetett kereső tartozik, amellyel a rekordokban található összes adattípusra rákereshetünk (5. ábra).
- Az űrlap összes mezője szabadszavas keresésre alkalmas. A kereső-kifejezéseket a rendszer mindkét irányból csonkoltnak tekinti. Semmilyen operátor használata nem lehetséges, egy mezőn belül több szóra így csak pontos kifejezésként kereshetünk, vagy az egyetlen, bármennyi karakter helyettesítésére alkalmazható % jel kínálta lehetőségeket kihasználva.
- Kereshetünk a *Forrás* mezőben is, ahol listából is kiválaszthatjuk a gazdaperiodikum címét.

SOMMA

SOMOGYI-KÖNYVTÁR MŰVÉSZETI ADATBÁZISA

A Somogyi-könyvtár állományában lévő, időszaki kiadványokban megjelent, művészeti témájú cikkek adatbázisa. Válogatva tárja fel a képzőművészeti, film, színház és zenei témákban 1990 óta megjelent tanulmányokat, híradásokat. Fejlesztése folyamatos.

Forrás: Év: Szám, oldal:

Szerző: Cím:

Megjegyzés: Tárgyszó:

Az eredmény rendezése: Forrás szerint Szerző szerint Cím szerint

Keresésnél a Forrás és a Szerző mezőben kis- és nagybetű között különbséget kell tenni.

Készült a támogatásával

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

5. ábra A SOMMA keresőfelülete

- A dátum megadásakor nem tudunk időintervallumra keresni, a folyóirat száma és oldalszáma beírása esetén a tesztelés során egyáltalán nem sikerült találatot kapni.
- A szerzőket a keresőmező alatti Összes gombra kattintva egy betűrendes listából is kikereshetjük. A listában a személyek az adott dokumentumban szereplő névvariánsal szerepelnek, viszont a rövidített névalakokra nem mindig találunk feloldást, a többszerzős művek alkotói pedig egy-egy tételként szerepelnek, csak egyikük betűrend szerinti helyén, és az idegen nevek besorolása sem mindenhol megfelelő. Ráadásul a lista tagolatlan és igen hosszú, nehéz benne navigálni. Azonos betűnként tördelt megjelenítés és egy-egy leírás gyakorlat megkönnyítené a tájékozódást.
- Az oldalon felhívják a figyelmünket a rendszer azon hiányosságára, hogy a *Forrás* és a *Szerző* mezőkben a keresés érzékeny a kis- és nagybetűkülönbségre. Ékezetek nélküli keresésre nincs mód, mint ahogy a keresési történet tárolása, elmentése, vagy a keresőkérdés utólagos módosítása sem megoldható.
- Kereshetünk a cikkek címében, és a rekordokhoz kapcsolt megjegyzések, tárgyszavak között is. A *Megjegyzés* mező sokszor – főleg a régebbi tételeknél – nincs kitöltve, ahol mégis, ott sem lehet következetességet felfedezni az itt szereplő kifejezésekben, ezért nem igazán alkalmas a találati lista szűkítésére.
- Mivel a rendszer nem ismer szinonimákat, és nem képes hasonlósági keresésre, célszerű a tárgyszavakat a lenyitható listából kiválasztanunk. A listában betű-szám kódokkal ellátott hierarchikus tárgyszójegyzéket találunk, ami ebben a formában nehezen áttekinthető.
- A keresés elindítása előtt kiválaszthatjuk, hogy a találati listát források, szerzők, vagy címek betűrendjében szeretnénk. Utólagos rendezésre nincs lehetőségünk.
- A találati listát ömlesztve kapjuk, nem lapozható, így hosszabb lista esetén kezelhetetlen, áttekinthetetlen, és nagyon lassan töltődik be (6. ábra).

A lista nem menthető el, nem tölthető le és nem nyomtatható. Az eredményül kapott rekordokat kijelölni, közöttük válogatni nincs lehetőség.

- A listában a rekordokhoz tartozó összes adatmező megjelenik. Ráadásul még az is nehezíti a tájékozódást, hogy a rekord legfőbb sora a gazdaperiodikum címe, a cikk címe csak a negyedik sorban található.
- Az egyes cikkek adatlapját nem lehet külön megjeleníteni.

Tartalom, minőség

- Arra vonatkozóan, hogy az adatbázisba a tartalmi válogatás szempontjain túl mi alapján kerülnek be a tételek, nem találtam információt.
- Az adatbázist valóban folyamatosan frissítik. A gyarapodás mértékéről azonban semmi nem tájékoztat az oldalon.
- Több mint 170 időszaki kiadvány cikkeiből válogathatunk. Az évszám csonkolásával kilistázható dokumentumok száma meghaladja a 18 000-et. Az adatbázisban szereplő legkorábban publikált cikk 1968-as.
- A forrásdokumentumok nyelve nem minden esetben magyar, megtaláljuk néhány francia,

német, vagy spanyol nyelvű cikk adatait is. Előfordul, hogy egyetlen magyar nyelvű adat sem szerepel a rekordban.

- Sajnos az adatmezők nem mindig vannak kitöltve, van ahol a gazdafolyóirat címe hiányzik, miközben a megjelenési év és a szám, oldalszám szerepel, máshol pedig indokolatlanul üresen maradt a szerző adatmezője, különösen gyakran tapasztalható ez az idegen nyelvű dokumentumok adatainál.
- Bár az adatbázis részdokumentumok adatait tartalmazza, a források pontos adatainak feltüntetése hiányzik az oldalról. Az egyes folyóiratokról a címükön kívül semmit nem tudunk meg. Hasznos lenne például kapcsolatot létrehozni a központi oldal *Időszaki kiadványaink* listájával, ahonnan megnyithatók az egyes periodikumok saját honlapjai.
- A *Megjegyzés* mező következetes használatával sokkal mélyebb feltárást és specifikusabb keresési lehetőséget lehetne elérni. Ez az adatmező akár tovább finomíthatná a hierarchikus tárgyszójegyzék fogalmi kategóriáit. A rekordokhoz így csatolt, a tartalmat leíró kifejezések listája növelné az információkeresés hatékonyságát.

Keresés eredménye

[Új keresés](#)

839 találat

Forrás:	Connaissance des Arts
Év, szám, oldal:	1994.4.sz. 90-96.p.
Szerző:	
Cím:	L'architecture décantée.
Megjegyzés:	Franciaország; Nouvel, Jean
Tárgyszó:	J1 : építészet B7 : XX. század művészete
Forrás:	Connaissance des Arts
Év, szám, oldal:	1998.4.sz. 54-65.p.
Szerző:	
Cím:	Viet Nam. Art moderne et contemporain
Megjegyzés:	Vietnam 20. századi művészete
Tárgyszó:	B7 : XX. század művészete A1 : művészettörténet C2 : művészeti rendezvény
Forrás:	Connaissance des Arts
Év, szám, oldal:	1999.03. p. 80-87.
Szerző:	
Cím:	Les dessins français du 18e siècle dans les collections new-yorkaises
Megjegyzés:	New York-i gyűjtemények tulajdonában lévő francia rajzok - 18. sz. - kiállítás - Metropolitan Museum, New York

6. ábra Egy találati lista eleje a SOMMÁ-ban

Metaadatok, bibliográfiai információk

- A központi honlapot ellátták egy-két metaadattal, de az adatbázis felületeinek forráskódjában hiába keresgélünk. A rekordokhoz tartozó metaadatok köre csak a legszükségesebbre korlátozódik.
- Mivel a SOMMA közgyűjteményi fejlesztésű válogatott bibliográfiai adatbázis, különösen fontos volna, hogy a metaadatokat szabványos formában elérhetővé tegyék más intézmények, vagy metaadatszolgáltatók számára.
- Az adatbázis tartalmát a nagyobb keresőszolgáltatások nem indexelik.

Képzőművészet Magyarországon

Honlap: <http://www.hung-art.hu>
 E-mail: hung-art@hung-art.hu
 Fenntartó: MTA KFKI RMKI Számítógép Hálózati Központ
 Értékelés dátuma: 2008. április 17.
 Értékelő: Ternai Zita

Általános értékelés

A *Képzőművészet Magyarországon* egy olyan szabadon hozzáférhető adatbázis, amely a magyar művészek és művek minél szélesebb körű bemu-

tatására törekszik (7. ábra). Hatalmas virtuális kiállítás, amely a honfoglalástól, a román kori kezdetektől a 20. század közepéig tartó időszakot dolgozza fel. (A folyamatos bővítéseknek köszönhetően ez a határ egyre inkább kiterjed a múlt század harmadik negyedéig.) A hazai alkotók mellett (földrajzilag a történelmi Magyarország minden kori határai között) az adatbázis összegyűjti mindazokat a külföldi művészeket is, akik Magyarországon dolgoztak, illetve azokat a magyarokat is, akik pályájuk jelentős részét külföldön töltötték, de a honi művészetre hatást gyakoroltak. A 450 művész életrajza mellett a legfontosabb alkotásaikat is megtekinthetjük, most éppen 5167-et, jó minőségű digitális reprodukciók formájában. A képek kb. 20%-a hozzáfűzött magyarázatokat is tartalmaz. Előre összeállított, különböző témájú tárlatvezetésekkel végignézhetjük a magyar képzőművészet különböző korszakait, irányzatait.

A weboldal kiegészül egy művészeti kislexikkal, amelynek szócikkei segítséget nyújtanak a művészettörténeti hátterek és összefüggések megértéséhez. Egy helységnevek-táblázat segít eligazodni a szövegekben előforduló helységek nevei között: a történelmi és mai nevük párosításával, illetve hogy ma mely országhoz tartoznak. Van egy színvonalas képeslapküldő-szolgálat is, ahonnan bármelyik reprodukciót el tudjuk postázni ismerőseinknek elektronikus formában. Jó ötletnek tartom az oldal népszerűsítésére.

7. ábra A szolgáltatás nyitólapja

A honlap 1997 óta üzemel, önkéntes munkára alapozott magánkezdeményezésként indult, a *Nemzeti Kulturális Alap* támogatásával. 2003-ban az *Informatikai és Hírközlési Minisztérium* pályázata segítségével jelentősen kibővítették, megújították. A felülethez HTML-lapokat használnak javascriptekkel. Az oldal fejlesztői „szakmán kívüliek”, a *Magyar Tudományos Akadémia Központi Fizikai Kutató Intézet Rézecske- és Magfizikai Kutatóintézet Számítógép Hálózati Központ* munkatársai. Ennek előnyét is, hátrányát is látom. Előnye lehet, hogy az adatbázis építése nem szorítkozik kizárólag egyetlen közgyűjteményre, a horizont bármikor tágítható. Hátránya lehet az esetlegesen előforduló szakszerűtlenség. Ennek kiküszöbölésére próbálnak a munkálatokba bevonni múzeumi szakembereket. Célkitűzésük között szerepel, hogy az oldal minél jobb színvonalon folyamatosan bővüljön; az oktatásban, kutatásban, közművelődésben jól használható segédeszközzé váljon. Szeretnék elérni, hogy a múzeumi kurátorok, művészettörténeti szakemberek is igénybe tudják venni munkájuk során. A projekt jövőbeni tervei között szerepel, hogy az időbeni korlátot kitágítsák a 20. század végéig, tartalmilag pedig szeretnék bevonni az építészetet és az iparművészetet is, mindezt az irodalmi, történelmi és a kulturális háttér növelésével.

A Képzőművészet Magyarországon honlap főbb erényei:

- Megfelelő mennyiségű információ áll rendelkezésre a projektről, a koncepcióról, az elkövetkezendő fejlesztésekről, a közreműködőkről, a rendszer leírásáról és a speciális funkciókról. Az adattár mérete pontosan meghatározott.
- A honlapnak és a keresőnek angol nyelvű változata is van. Nagy érdeme, hogy a teljes magyar nyelvű anyag egy az egyben le van fordítva, így egy külföldi is ugyanannyi információt kap! Kizárólag az irodalmi vonatkozások területén van eltérés.
- Tartalmaz egy letölthető katalógust: MS Excel vagy MS Access formátumban, a gyűjteményben szereplő összes kép főbb adataival, elérési útvonalával, illetve képmagyarázatokkal.
- Létrehoztak egy speciális funkciót, az ún. ikerablak nézetet, amelyben a képernyő két függőleges részre van osztva, és a két oldalon egymástól függetlenül működtethető a webhely. Előnye, hogy remek összehasonlításokat, gyors áttekintéseket lehet végezni. A legjobb példa talán egy szobor háromdimenziós bemutatása, azaz különböző nézetekben való szemlélése.

- Társoldala a *Web Művészeti Galéria* (www.wga.hu), ahol – egyelőre még többnyire csak angol nyelven – tanulmányozhatjuk a magyarországi képzőművészet európai hátterét, mintegy 11 000 kép segítségével.
- Ha hiányosságként fogjuk fel, hogy csak a 20. század közepéig van feltárva az anyag – bár a célkitűzésben szerepel a bővítés –, akkor ennek tompítására remek lehetőség a tárlatvezetésben szereplő „Virtuális Szentendrei Tárlat, 2001”. Ez kiemelkedő fontosságú a többi közül, mert a kortárs magyar művészet egy nagy szeletét mutatja be, 1800 reprodukcióval.

Számottevő, nagyobb volumenű hiányosságot nem találtam, inkább apró finomításokat lehetne még végezni:

- A keresőben a találati lista nem rendezhető semmilyen szempont szerint, nem tudjuk elmenteni, letölteni. Egyszerre maximum tíz találat jeleníthető meg, ezt a számot nem tudjuk növelni.
- A Tárlatvezetés menü belülről bármely tárlatra kattintva, sajnos nem új ablakban nyílik meg automatikusan. Ez nem jó, mert nehéz visszajutni a főoldalra. Általában a honlapon belüli navigációs eszközök is hiányosak, több segítséget, mozgási lehetőséget kellene elhelyezni.
- Nem látható, hányan látogatták eddig a honlapot. Szükség lenne egy kihelyezett számlálóra. Egy helyen találkoztam számokkal, amikor a képeslapküldésem után megköszönték, hogy igénybe vettem a szolgáltatásukat. Majd megemlítették, hogy az oldalt eddig hányan használták képeslapküldésre.
- A képeslapküldésnél maradvány: nem jelzik, hogy egyszerre több ismerősnek is el lehet küldeni a képet, pedig a rendszer szolgáltatásaiba ez be van építve. Lehetőség van a papír és tinta színének kiválasztására, de csak a színek nevei (pl. *aranyrúd*, *gainsboro*, *peru*) vannak felsorolva. Egy átlagos felhasználó nem tudja, hogy melyik fantázianév mit takar, illetve egy színnek sok árnyalata van a listában. Ezt ki lehetne küszöbölni, ha a neveket eleve olyan színnel írják, amilyen az eredmény lesz. A betűtípus megadásánál hasonló a probléma, a lista felsorolásánál a betűket lehetne az adott betűtípussal szedni.

Összegzés: Remek megoldásnak tartom, hogy a létrehozók célja a magyarországi festészet és szobrászat teljes vonulatának áttekintése, bővítve egyéb művészeti ágakkal. Ezáltal lehetőség nyílik, hogy mindez közkinccsé váljon. Más képzőművészeti témájú weblapoknál, de még a nagy múzeumok gazdag tartalmakkal bíró honlapjainál is sok-

rétűbb és színvonalasabb szolgáltatásokat nyújt. Több ország hasonló tárgyú oldalait is áttekinttem. Az eredmény: a *www.hung-art.hu* nemzetközi viszonylatban is megállja a helyét (hasonló méretű országokra vetítve), nem találtam máshol ilyen igényes, információ- és illusztráció-gazdag, magas szintű oldalt, amely az adott ország képzőművészetére ekkora rálátást biztosítana.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- Az oldal dizájnya esztétikus, kellemes az összehatás: a pasztellszínek dominálnak, amelyeken jól olvashatók a sötét betűk. A hivatkozások értelemeszerűek – alá vannak húzva –, a látogatás után sötétebb tónusra váltanak. A rendszer 1024x768-as képernyőfelbontást igényel, de 800x600-assal is működőképes. A magyar ékezetes betűk helyesen jelennek meg. A betűméretet mind Internet Explorerben, mind Mozilla

Firefox böngészőben a Nézet menüpontban lehet változtatni. Kivételt képez a kereséshez tartozó Sűgók leírása. Ezek egy új, kisméretű ablakban nyílnak meg, ahol a viszonylag kicsi betűméret kötött, sajnos nem változtatható. Az összetett keresés kisablakában a magyar nyelvű magyarázatnál a „például” szó angolul szerepel, javítani kellene (8. ábra).

- A honlapra belépve részletes bevezetést olvashatunk, amelyben a tartalomra vonatkozó lényeges információk szerepelnek. Jó tájékoztatást nyújtanak még az Információ menüben elérhető, a gyűjteményhez kapcsolódó ismertető: a létrehozás koncepciója, a rendszer leírása, a gyűjtemény használata, az újdonságok összefoglalása, a helységnevek táblázata, a letölthető katalógus és tartalma, a jogi kérdések, az eredeti műveket őrző múzeumok felsorolása, a felhasznált irodalom, a hasznos linkek és a közreműködők ill. támogatók listája.

The screenshot shows the search interface of the 'KÉPZŐMŰVÉSZET MAGYARORSZÁGON' website. The search form includes fields for 'Cím', 'Szöveg', 'Korszak', 'Forma', and 'Tárgy'. A search results window is open, displaying search instructions in Hungarian. The instructions mention using operators like AND, OR, NOT and provide examples like '(\"Aba-Novák Vilmos\" OR \"Patkó Károly\") AND NOT (\"Szőnyi István\" OR \"Korb Erzsébet\")'. The search results window also includes a 'Kész' button. Below the search form, there is a Google search bar and a footer with 'GYORSKERESŐ' and 'SZERZŐ' sections.

8. ábra A kereséshez tartozó sűgónak túl picik a betűi

- A honlap fejléce mindig látható, egyértelműen megjelöli az adatbázis nevét: „Képzőművészet Magyarországon a kezdetektől a XX. század közepéig”. A fenntartó szervezet is fel van tüntetve, a készítőik neve és e-mail-es elérhetősége a láblécben látható, az egyéb közreműködők pedig az Információ menüpontban szerepelnek. Az E-mail menüben és a láblécben szereplő Észrevételeknél lehetőség van egy általános e-mail címre üzenetet küldeni. Telefonos elérhetőséget nem találtam.
- Több helyen nem működtek a külső hivatkozások a tesztelésem időpontjában: az Információ menüben a Linkek alatt a *Galleria degli Uffizi*, a *Great Art Museums of the World* múzeumok honlapjai és az egy művésznek szentelt helyeken belül az *Essential Vermeer* oldala. A Múzeumok alatt a legtöbb magyar múzeumra rosszul hivatkoznak. A <http://www.museum.hu/> webhelyre visznek a találatok, ahol az „Error 404” üzenet jelentkezik, de az oldal keresőjébe beírva a kívánt múzeum nevét, elő tudom hozni az adott intézmény oldalát. A belső linkek a honlapon belül hibátlanul működnek.

Kereső funkciók, találatok

- Az adatbázisban többféle keresőfelület áll a felhasználó rendelkezésére. Böngészni lehet a menüből elérhető ABC indexben. Ha a választott művész nevére kattintok, kiadja a hozzá tartozó részletes adatokat: az életrajzát és főbb munkáinak digitalizált változatát, a képek adataival. Ebben az indexben javítani kellene a navigációs

eszközöket. Ha rákattintok egy betűre, előhossa a találatokat, de nem tudok közvetlenül továbblépni egy másik betűhöz.

- Böngészni lehet még a honlap alsó felén található Művész indexben is. Ez az előzővel nagyjából megegyezik, csak a Művész index más külsővel, bővebben hozza ki a betűkhöz tartozó találati listát (9. ábra); az egyes találatok ugyanahhoz az oldalhoz vezetnek.
- Rendelkezésre áll egy Gyorskereső is a képernyő alján. Jó megoldás, hogy ez mindig látható, akárhol is járunk, mert így bármikor elindítható egy keresés. A Szerző és a Szöveg mezők szabadszövegesek. Az Időszakot és a Formát legördülő listából lehet kiválasztani. A Keresés gombra kattintva indítható el a kereső; itt nagyon hiányoltam, hogy az Enter billentyűre nem reagál. Az adatbázisban szereplő gyűjtemény teljes egészét itt egyben is lehet látni. Ha a gyorskeresőbe nem írok be semmit, csak megnyomom a Keresés gombot, kiadja az összes, jelenleg 5167 találatot betűrend szerint.
- A Keresés menüre kattintva jön elő a részletes kereső, ahol hét feltétel alapján szűkíthetjük a találatokat. Erről a lapról nyithatók meg a keresést segítő ablakok: a kereső űrlap magyarázata, keresési ötletek, összetett keresés. A program nem különbözteti meg a kis- és nagybetűket, az ékezeteket sem veszi figyelembe. Ennél az oldalnál ez azért pozitív megoldás, mert sok, külföldön élő magyar is rendszeresen látogatja az oldalt, akiknek nehézséget jelentene az ékezetes betűk beírása.

C szekció		ABC Index				
• CANZI Ágost Elek	• CASAGRANDE, Marco	• CIBBAL, Johan Ignaz	• CSÁKY József	• CSIKÁSZ Imre	• CSÓK István	• CSONTVÁRY KOSZTIKA Tivadár
• CSORBA Géza	• CZAUCZIK József	• CZIGÁNY Dezső	• CZIMRA Gyula	• CZÓBEL Béla		

Művész index					
C szekció					
NÉV	ÉLT	HIVATÁS	IRÁNYZAT	TÁRGY	
CANZI Ágost Elek	(1808 - 1866)	festő	Biedermeier		
CASAGRANDE, Marco	(1804 - 1880)	szobrász			
CIBBAL, Johan Ignaz	(1722 - 1795)	festő		oltárkép	
CSÁKY József	(1888 - 1971)	szobrász	kubizmus		
CSIKÁSZ Imre	(1884 - 1914)	szobrász			
CSÓK István	(1865 - 1961)	festő	Nagybánya		
CSONTVÁRY KOSZTIKA Tivadár	(1853 - 1919)	festő	posztimpressionizmus		
CSORBA Géza	(1892 - 1974)	szobrász			
CZAUCZIK József	(1789 - 1857)	festő		csoporkép	
CZIGÁNY Dezső	(1883 - 1937)	festő	Nagybánya, neós, Nyolcak	önarckép, csendélet	
CZIMRA Gyula	(1901 - 1966)	festő	Szentendre		
CZÓBEL Béla	(1883 - 1976)	festő	Nagybánya, neós, Nyolcak		

9. ábra Az ABC index és a Művész index összehasonlítása

- A leírás szerint két mezőben (Cím, Szöveg) tudjuk használni a következő logikai operátorokat: AND, OR, NOT, továbbá idézőjeleket a pontos kifejezésre, és zárójeleket az összetett keresésre. A használat helye hibásan van meghatározva, mert ezek a Szerző mezőben is funkcionálnak. A Boole-operátorok csak akkor működnek helyesen, ha nagybetűvel írjuk őket, de ez a mondat csak a sűgőban szerepel. Amikor tesztelėskor beírtam példának a Szerző mezőbe, hogy: *aba or novák*, az eredmény az volt, hogy „Egy képet sem találtam”. Itt feltétlenül szükség lenne egy hibaűzenet megjelenítésére vagy ötletek leírására, hogy hogyan változtassunk a keresőkérdeőben. Teszteltem különböző Boole-műveletes kereséseket, a kapott eredményt összehasonlítottam a külön végzett keresésekkel, a találat végösszege valamennyi esetben azonos volt, tehát a keresőmotor helyesen működik.
- Nagyon hiányzik, hogy a rendszer nem enged csonkolni. A három legfontosabbat: a tetszőleges számú karaktert, az egy, illetve a nulla vagy egy karaktert helyettesítő jeleket be kellene vezetni. Azonban amikor beírtam a Szerző mezőbe, hogy: *bán*, az összes olyan nevet megjelölte találatnak, amelyben a *bán* szerepel, függetlenül attól, hogy a szóban hol található a keresett kifejezés (10. ábra). A szabadszavas mezőknél szükséges lenne, hogy meg tudjuk határozni a keresendő betűcsoport pozícióját az adaton belül.

	BÁNÁTI SVERÁK József Szentendrei utcarészlet 1929 Olaj, vászon, 54,5 x 71,5 cm Ferenczy Múzeum, Szentendre A művész további művei...	
	BÁNÁTI SVERÁK József Tájkép ülő figurával 1928-30 Olaj, vászon, 70 x 83 cm Ferenczy Múzeum, Szentendre A művész további művei...	
	ORBÁN Dezső Charentoni táj 1908 Olaj, vászon, 54,5 x 68,5 cm Deák gyűjtemény, Városi Képtár, Szécl A művész további művei...	
	ORBÁN Dezső Csendélet 1909 Olaj, vászon, 45 x 52 cm Magántulajdon A művész további művei...	
	ORBÁN Dezső Csendélet 1911 Olaj, vászon, 64 x 80 cm	

10. ábra A keresőkifejezést automatikusan csonkolja mindkét irányból

- A részletes keresőben a Szerző mezőt használhatjuk szabadszövegesen, és legördülő listából is választhatunk, ahol az összes művész abc-ben fel van sorolva. Ez szükséges is, hiszen van néhány név, amelyet nem könnyű helyesen írni, így a névjegyzék megfelelő mankót adhat. A Cím és Szöveg mezők csak szabadszövegesek, utóbbi a képekhez tartozó magyarázatokból ad találatokat. A keresett kifejezés pirossal van kiemelve, így jól látható. A keresésnél használatos – legördülő listás – Korszak mező megegyezik a gyorskeresőben használt Időszakkal; elnevezésüket egységesíteni kellene. A Forma adatmezőnél is választani tudunk az előre meghatározott felsorolásból kilenc lehetőség alapján. A Gyorskeresőben ugyanilyen módon használhatjuk, de ott csak nyolc forma szerepel, az *ötvmunka* hiányzik. Nem tűnik logikusnak, hogy pont csak ez az egy maradjon ki a gyorskeresőből, valószínűbb, hogy kifelejtették. A Tárgy mező a kép tárgyára utal, itt témakörökből tudunk választani, szintén legördülő listából. Az utolsó szűkítési lehetőség a Lelőhely. Itt a keresendő kifejezést szabadon be lehet írni, és választhatunk is a megadott lehetőségek közül. Az összes intézmény fel van sorolva, ahol a képek eredetije megtekinthető.
- Nem találtam olyan fogalomkört, amelynél egyetlen találatot sem adott volna a rendszer.
- A keresőkifejezéseket nem lehet elmenteni, minden esetben újra kell kezdeni a keresést. Létre kellene hozni egy Előzmények mappát az elmentett keresőkérdésekkel, amelynek a kapacitását is viszonylag nagy számban kellene meghatározni.
- A találati lista a művészek, majd alkotásaik címe szerinti betűrendben jelenik meg. Nincs lehetőség, hogy a felhasználó válassza ki, milyen sorrendben szeretné látni a találatokat; ez nem felel meg a mai elvárásoknak. Nem lehet csak szöveges listát kérni, a képek is mindig megjelennek. A találati halmaz mentésére sincs módunk, még nyomtatási lehetőséget sem ajánl fel a rendszer. Feltétlenül szükséges lenne, hogy fájlba tudjunk menteni, hogy a későbbiekben egy szabadon hozzáférhető listával dolgozhassunk. A teljes katalógus letöltésére kínál módot a rendszer, de az egyes részeire is kellene.
- Szerencsés, hogy a találatok száma nincs limitálva. A több ezres találatok is gyorsan megjelenítődnek. Kellemetlen viszont, hogy ezek között nehézkes a mozgás. Mindössze tízet tudunk egyszerre megnézni, ami nagyon kevés. Csak a lap alján lehet továbblépni az előző/következő 10 találathoz. A lap tetején is el kellene helyezni ezt

a navigációs eszközt, illetve bővítése is szükséges volna. Például egy legördülő listából lehetne kiválasztani, hogy mely 10 (de inkább 20 vagy 50) találathoz ugorjon.

- A találatokat a hozzá tartozó legfontosabb adatokkal listázza ki. Elsőként a digitalizált kép kis méretű változata látszik. Ha rákattintunk, teljes méretben, jó felbontásban jelenik meg. Javascriptek segítségével egy változtatható képméretű képnézetet hoztak létre. 25-200% között lehet a méretet módosítani. Profi megoldás, hogy a képet vízszintesen vagy függőlegesen a monitorunk nagyságához tudjuk illeszteni. Tetszik az is, hogy fehér, fekete és szürke hátteret egyaránt választhatunk, mert így a kép tónusától függően, optimálisan tudjuk kiemelni az alkotást. A reprodukció letöltése és nyomtatása nem túl egyszerű

a kezdő felhasználó számára. Nincs kihelyezett ikon, amivel ezt rögtön meg tudnánk tenni. Az Információ menüben, a Gyűjtemény címszó alatt szerencsére kapunk egy használható leírást.

- A következő mezőben a szerző és a kép adatai látszanak: cím, készítés dátuma, technika, méret, eredeti lelőhely. Itt hivatkozás van a művész életrajzára és egyéb műveire is. Ezt nagyszerű összekapcsolásnak tartom. A szerző nevére kattintva megjelenik az életrajza, amit nyomtatni is lehet a lap alján lévő ikon segítségével. A nyomtatási nézet új ablakban jelenik meg.
- A találati lista jobb szélén egy piros „i” betűs ikon jelzi, ha a reprodukcióhoz van magyarázat is. Sajnos a képek kb. egy ötödéhez tartozik csak leírás, ezt az arányt mindenképpen növelni kellene (11. ábra).

A nagy család

1962
Mintázott terrakotta falikép, 110 x 120 cm
Ferenczy Múzeum, Szentendre

Küldje el képeplapként

Nyomtatás és könyvjelző

Mozgalmas kompozíciójú monumentális reliefként formálta meg Kovács Margit nagy családját. A reliefeknél általános négyszöges kompozíciós forma helyett egy szabálytalan befoglaló formájú domborművet alkotott. A körkörös mozgásra épülő kompozíció felső részén elhelyezkedő ülő figurák képezik a relief hullámzó felső szélét, alját pedig egy félkörívesen kanyarodó pad alkotja. A realiztikusan formált életképben az apa és az anya idealizált figurája mellett páronként csoportosított nyolc gyerek ülő alakja helyezkedik el. A kör alakú megterített asztalt körülülő figurák mindegyike dinamikus formált: vagy páronként kapcsolódnak egymáshoz valamilyen mozdulattal vagy a kompozíció középpontja felé irányuló jellegzetes mozgásuk. A figurákat erősen kidomborító reliefen a terrakotta anyagának máz nélküli szépsége érvényesül.

11. ábra Képmagyarázat

Tartalom, minőség

- A magyarországi képzőművészet a kezdetektől a 20. század közepéig nagyon tág fogalomkör, számos dolog beleilleszhető. Nem vagyok művészettörténész, így nem tudom pontosan megítélni, hogy mennyire jól szelektálták az egyes művészekről összegyűjtött anyagokat, a bemutatott képek mennyiségét, de mivel szakértők bevonásával készült a honlap, valószínűsíthető a hitelesség. A 2006-os vendégkönyvben olvastam egy felháborodott hangnemű bejegyzést: „*Durva aránytalanságokat érzek a művészek megítélésében. Elgondolkodtató, hogy önöknél Skuteczky Döme kb. ugyanannyit ér, mint pl. Szabó Vladimír, akinek gyenge képanyagát már többször szóvá tettem, mint azt is, hogy amíg Kondor Béla szerepel az összeállításban (holott ő egyáltalán nem század közepe), a kortársa, a szintén jelentős Gál Imre nem.*” Gondolom a szubjektivitás mindig is előtérbe fog kerülni, ezt nem lehet kiküszöbölni. A két utóbbi művészt próbáltam megkeresni az adatbázisban. *Kondor Béla* (1931–1972) hosszú életrajzzal, sok képpel szerepel, azonban a nála korábban született *Gál Imre* magyar festőművészről (1922–1964) semmit nem találtam. Jelentős lehet azonban ő is, mert a Wikipédiában külön szócikkben szerepel. A vendégkönyvben található egy másik érdekes kérdés is: „*Miért nem szerepel Varga Imre? Nem felel meg az Önök ízlésének vagy csak ideiglenesen hiányzik?*” Kis utánajárással megkerestem a róla található információkat is: 1923-ban született szobrászművész és még él. Az ilyen kérdések kiküszöbölésére meg lehetne jegyezni egy mondatban, hogy a még élő művészek, hiába születtek a század elején, nem ebben az adatbázisban kapnak helyet egyelőre.
- Minőségi kifogást nem találtam, helyesírási problémák nincsenek. Az összetartozó oldalak jól átláthatók, a hivatkozások rendben működnek. Megfelelő tájékoztatást kapunk a honlapról. A

reprodukciók jó felbontásban jelennek meg, letöltés után különböző képszerkesztőkkel könnyen átszabhatók. A tartalom bővítésére szükség lenne, az alkotásokhoz tartozó képmagyarázatok számát és méretét jelentősen ki kellene terjeszteni.

Metaadatok, bibliográfiai információk

- Nagyon kevés metaadat áll rendelkezésünkre, szükséges volna a bővítés. Az oldal forrásában csak a <title> sor van kitöltve: a honlap rövid címe, a „Képzőművészet Magyarországon” kifejezés szerepel benne.
- A Nemzeti Digitális Adattárral kompatibilis az adatbázis, feltehetően az OAI protokoll alapján. A *kereso.nda.hu* adatbázisban 5167, az *nda.sztaki.hu* keresőben pedig 5132 tétel volt a tesztelés időpontjában. A leírások közép-európai kódolásúak, a speciális magyar ékezetes betűk is helyesen jelennek meg.

Beérkezett: 2008. IV. 11-én.

Drótos László

az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtár Osztályán főkönyvtáros. A Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület elnökségi tagja.
E-mail: mekdl@iif.hu

Körös Kata

az ELTE BTK ötödéves Informatikus könyvtáros szakos hallgatója.
E-mail: koroskata@gmail.com

Ternai Zita

könyvtári informatikus.
E-mail: zita-6@freemail.hu